

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (sedmo vijeće)

28. veljače 2018.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u građanskim i trgovačkim stvarima – Uredba (EZ) br. 805/2004 – Europski nalog za izvršenje za nesporne tražbine – Uvjeti za potvrđivanje – Minimalne postupovne norme za nesporne tražbine – Prava dužnika – Nenavođenje adrese ustanove kojoj se može uputiti osporavanje tražbine ili pred kojom se može pokrenuti ispitivanje odluke”

U predmetu C-289/17,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Tartu Maakohus (Prvostupanjski sud u Tartuu, Estonija), odlukom od 10. svibnja 2017., koju je Sud zaprimio 19. svibnja 2017., u postupku

Collect Inkasso OÜ,

ITM Inkasso OÜ,

Bigbank AS

protiv

Raina Ainta,

Laurija Palma,

Raika Oikimusa,

Egle Noor,

Artjoma Konjarova,

SUD (sedmo vijeće),

u sastavu: A. Rosas, predsjednik vijeća, C. Toader (izvjestiteljica) i A. Prechal, suci,

nezavisni odvjetnik: Y. Bot,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

* Jezik postupka: estonski

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za estonsku vladu, N. Grünberg, u svojstvu agenta,
 - za Europsku komisiju, M. Wilderspin, M. Heller i E. Randvere, u svojstvu agenata,
- odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,
- donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 17. točke (a) i članka 18. stavka 1. točke (b) Uredbe (EZ) br. 805/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o uvođenju europskog naloga za izvršenje za nesporne tražbine (SL 2004., L 143, str. 15.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 172.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru pet sporova između vjerovnika Collect Inkasso OÜ, ITM Inkasso OÜ i Bigbank AS, triju društava osnovanih u skladu s estonskim pravom, i dužnika Raina Ainta, Laurija Palma, Raika Oikimusa, Egle Noor i Artjoma Konjarova, u vezi s potvrđivanjem kao europskog naloga za izvršenje odluka o izdavanju platnog naloga donesenih u odnosu na potonje u njihovoj odsutnosti.

Pravni okvir

- 3 Na temelju uvodnih izjava 10., 12. i 13. Uredbe br. 805/2004:

„(10) Ako je sud u nekoj državi članici donio sudsku odluku o nespornoj tražbini u odsutnosti dužnika tijekom postupka, ukidanje svih provjera u državi članici izvršenja neizostavno je povezano s postojanjem dovoljnih jamstava da su poštovana prava na očitovanje.

[...]

(12) Trebalo bi postaviti minimalne norme za postupke koji završavaju s donošenjem sudske odluke, kako bi se osiguralo da dužnik bude obaviješten o postupanju suda protiv njega, o uvjetima za njegovo aktivno sudjelovanje u postupku kako bi osporio tražbinu i o posljedicama njegova nesudjelovanja, pravodobno i na način koji mu omogućuje da pripremi svoje očitovanje.

(13) Zbog razlika između država članica s obzirom na pravila građanskog postupka, a posebno ona koja uređuju dostavu pismena, potrebno je propisati određene i detaljne definicije tih minimalnih normi. Nijedan način dostave koji se temelji na pravnoj fikciji o ispunjavanju tih minimalnih normi ne može se smatrati dostatnim za potvrđivanje sudske odluke kao europskog naloga za izvršenje.”

- 4 Članak 3. te uredbe, naslovljen „Izvršive isprave koje mogu biti potvrđene kao europski nalog za izvršenje”, u stavku 1. točki (b) određuje:

„Ova se Uredba primjenjuje na sudske odluke, sudske nagodbe i autentične isprave koje se odnose na nesporne tražbine.

Tražbina se smatra nespornom ako:

[...]

(b) dužnik nikada nije osporio tražbinu, u skladu s odgovarajućim postupovnim pravilima, prema pravu države članice podrijetla, u tijeku sudskog postupka; ili

[...]"

- 5 Članak 6. stavak 1. točka (c) navedene uredbe, naslovljen „Uvjeti za potvrđivanje europskog naloga za izvršenje”, određuje:

„Sudska odluka o nespornoj tražbini, donesena u državi članici, potvrđuje se kao europski nalog za izvršenje na prijedlog za potvrđivanje, upućen u bilo koje doba sudu podrijetla, ako:

[...]

(c) sudski postupak u državi članici podrijetla zadovoljava uvjete iz poglavlja III., kada je tražbina nesporna u smislu odredaba članka 3. stavka 1. točaka (b) ili (c); i

[...]"

- 6 Poglavlje III. Uredbe br. 805/2004, naslovljeno „Minimalne postupovne norme za nesporne tražbine”, sadržava članke 12. do 19. te uredbe. Članak 12. navedene uredbe, naslovljen „Područje primjene minimalnih normi”, u stavku 1. propisuje:

„Sudska odluka o nespornoj tražbini, u smislu članka 3. stavka 1. točaka (b) i (c), može biti potvrđena kao europski nalog za izvršenje samo ako sudski postupak u državi članici podrijetla ispunjava uvjete propisane u ovom Poglavlju.”

- 7 Članak 17. točka (a) Uredbe br. 805/2004, naslovljen „Dostava pravodobne obavijesti dužniku o postupovnim koracima potrebnim za osporavanje tražbine”, predviđa:

„U podnesku ili uz podnesak koj[i]m se pokreće sudski postupak, u ekvivalentnom pismenu ili u bilo kakvome pozivu na ročište, mora se jasno navesti sljedeće:

(a) postupovni uvjeti za osporavanje tražbine, uključujući i rok za osporavanje tražbine pisanim putem ili rok za očitovanje pred sudom, ako je primjenjivo, naziv i adresa ustanove kojoj se treba odgovoriti ili ustanova pred kojom se mora pojaviti, ako je primjenjivo, te obveza za zastupanja od strane odvjetnika”.

- 8 Članak 18. te uredbe, naslovljen „Načini saniranja neusklađenosti s minimalnim normama”, u stavku 1. propisuje:

„Ako postupak u državi članici podrijetla ne ispunjava postupovne uvjete iz članka 13. do 17., takva se nesukladnost sanira, a sudska odluka može biti potvrđena kao europski nalog za izvršenje ako:

[...]

(b) je dužnik imao mogućnost ispitivanja sudske odluke podnoseći zahtjev za njeno puno preispitivanje i ako je dužnik u sudskoj odluci ili uz sudsku odluku bio pravodobno obaviješten o postupovnim zahtjevima za takvo ispitivanje, uključujući naziv i adresu ustanove kod koje se ispitivanje pokreće i, ako je primjenjivo, o roku unutar kojega se to mora učiniti; [...]

[...]"

Glavni postupci i prethodna pitanja

- 9 Tartu Maakohus (Prvostupanjski sud u Tartuu, Estonija) podneseno je na odlučivanje pet sporova sa sličnim činjeničnim stanjem.
- 10 Društvo Collect Inkasso podnijelo je 4. siječnja 2008. tri zahtjeva za pojednostavnjeni postupak za izdavanje platnog naloga pred tim sudom protiv R. Ainta, L. Palma i R. Oikimusa, u svrhu naplate triju različitih tražbina.
- 11 Zahtjev za pojednostavnjeni postupak za izdavanje platnog naloga, pozivi na plaćanje koje je navedeni sud uputio dužnicima i obrasci za podnošenje prigovora dostavljeni su R. Aintu uz pomoć policije najkasnije 11. ožujka 2009., L. Palmu su uručeni uz potpis 16. veljače 2008., a R. Oikimusu su uručeni uz potpis 30. siječnja 2008. Dodatak prvotnom pozivu na plaćanje, koji je izdao isti sud, uručen je 25. svibnja 2009. R. Aintu uz potpis.
- 12 Budući da dužnici nisu podnijeli prigovor, Tartu Maakohus (Prvostupanjski sud u Tartuu) donio je protiv njih nekoliko rješenja o izdavanju naloga za plaćanje tražbina sa zateznim kamatama i/ili troškovima postupka.
- 13 Ta su rješenja uručena R. Aintu, L. Palmu i R. Oikimusu uz njihov potpis ili potpis člana njihove obitelji, osim jednog od rješenja od 30. ožujka 2009., donesenog protiv L. Palma, koje mu nije bilo dostavljeno. Ta su rješenja stoga, osim potonjeg, postala pravomoćna.
- 14 Društvo Collect Inkasso podnijelo je 7. lipnja 2016. Tartu Maakohusu (Prvostupanjski sud u Tartuu) tri zahtjeva za potvrđivanje donesenih rješenja kao europskih naloga za izvršenje.
- 15 Rješenjima od 16. kolovoza 2016. Tartu Maakohus (Prvostupanjski sud u Tartuu) odbio je te zahtjeve za potvrđivanje, utvrdivši da dužnici nisu bili obaviješteni ni u pismenima kojima se pokreće postupak ni u rješenjima donesenima protiv njih o adresi suda kojem su mogli odgovoriti ili pred kojim su se morali pojaviti ili pak, ako je primjenjivo, pred kojim su mogli osporiti ta rješenja. Slijedom toga, Tartu Maakohus (Prvostupanjski sud u Tartuu) odbio je izdati potvrde o europskim naložima za izvršenje zbog neispunjavanja uvjeta iz članka 6. stavka 1. točke (c), članka 17. točke (a) i članka 18. Uredbe br. 805/2004. Glede rješenja od 30. ožujka 2009., donesenog protiv L. Palma, taj je sud također utvrdio da ono nije dostavljeno dužniku u skladu sa zahtjevima članaka 13. i 14. te uredbe.
- 16 Društvo Collect Inkasso podnijelo je 5. listopada 2016. istom sudu prigovor protiv rješenja od 16. kolovoza 2016. tražeći njihovo poništavanje i izdavanje zatraženih europskih naloga za izvršenje.
- 17 Društvo ITM Inkasso podnijelo je 15. kolovoza 2008. zahtjev za pojednostavnjeni postupak za izdavanje platnog naloga pred Tartu Maakohusom (Prvostupanjski sud u Tartuu) protiv E. Noor radi naplate tražbine.
- 18 Nakon što je dužnici uputio poziv na plaćanje, Tartu Maakohus (Prvostupanjski sud u Tartuu) uručio joj je 20. prosinca 2008. uz potpis zahtjev za pojednostavnjeni postupak za izdavanje platnog naloga, poziv na plaćanje i obrazac za podnošenje prigovora.
- 19 Budući da nije bilo prigovora, taj je sud 21. travnja 2009. donio rješenje kojim se nalaže plaćanje tražbine i troškova postupka. To je rješenje uručeno 4. svibnja 2009. dužnici uz potpis, čime je postalo pravomoćno.
- 20 Društvo ITM Inkasso podnijelo je 21. listopada 2016. sudu koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku zahtjev za potvrđivanje navedenog rješenja kao europskog naloga za izvršenje.

- 21 Društvo Bigbank podnijelo je 4. rujna 2007. zahtjev za pojednostavnjeni postupak za izdavanje platnog naloga pred Tartu Maakohusom (Prvostupanjski sud u Tartuu) protiv A. Konjarova radi naplate tražbine.
- 22 Nakon što je dužniku uputio poziv na plaćanje, Tartu Maakohus (Prvostupanjski sud u Tartuu) dostavio mu je 20. studenoga 2008., što je njegova majka potvrdila svojim potpisom, zahtjev za pojednostavnjeni postupak za izdavanje platnog naloga, poziv na plaćanje i obrazac za podnošenje prigovora.
- 23 Budući da nije bilo prigovora, taj je sud 6. ožujka 2009. donio rješenje kojim se nalaže plaćanje tražbine i troškova postupka. To je rješenje dostavljeno dužniku 11. ožujka 2009., što je njegova majka potvrdila svojim potpisom, čime je postalo pravomoćno.
- 24 Društvo Bigbank podnijelo je 2. siječnja 2017. sudu koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku zahtjev za potvrđivanje navedenog rješenja kao europskog naloga za izvršenje.
- 25 Da bi mogao odlučiti o prigovorima društva Collect Inkasso i zahtjevima za potvrđivanje koje su podnijela društva ITM Inkasso i Bigbank, sud koji je uputio zahtjev smatra potrebnim razjasniti opseg minimalnih zahtjeva iz članka 17. točke (a) i članka 18. stavka 1. točke (b) Uredbe br. 805/2004, posebice glede navođenja adrese ustanove kojoj se treba odgovoriti ili pred kojom se mora pojaviti ili, ako je primjenjivo, pred kojom se može pokrenuti ispitivanje sudske odluke kojom se nalaže plaćanje.
- 26 S tim u vezi, sud koji je uputio zahtjev tvrdi da dokumenti proslijeđeni dužnicima o kojima je riječ u glavnom postupku – odnosno zahtjevi za pojednostavnjeni postupak za izdavanje platnog naloga, pozivi na plaćanje i obrasci za podnošenje prigovora – nisu navodili tu adresu. Taj je sud dodao da su ostali postupovni zahtjevi, među ostalim, navođenje naziva ustanove, bili ispunjeni.
- 27 Prema mišljenju tog suda, iako iz teksta članka 17. Uredbe br. 805/2004 proizlazi da dužnika treba obavijestiti o svim podacima navedenima u tom članku, istodobno je vjerojatno da će razumna osoba biti u stanju saznati adresu ustanove, u ovom slučaju suda koji je uputio zahtjev, jer poznaje naziv te ustanove, a ta je informacija dostupna javnosti.
- 28 U tim je okolnostima Tartuu Maakohus (Prvostupanjski sud u Tartuu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Treba li članak 17. točku (a) Uredbe [...] br. 805/2004 [...] tumačiti na način da se u podnesku kojim se pokreće sudski postupak, ekvivalentnom pismenu ili pozivu na ročište, ili uz njih, moraju jasno navesti svi podaci iz [tog] članka [...]? Osobito, je li u skladu s člankom 3. stavkom 1. točkom (b), člankom 6. stavkom 1. točkom (c) i člankom 17. točkom (a) [te uredbe] isključeno potvrđivanje sudske odluke kao europskog naloga za izvršenje ako dužniku nije priopćena adresa tijela kojemu treba uputiti odgovor, ali su mu priopćeni svi drugi podaci navedeni u [tom] članku 17. točki (a)?
2. Treba li članak 18. stavak 1. točku (b) Uredbe [...] br. 805/2004 [...] tumačiti na način da, ako postupak u državi članici podrijetla nije u skladu s postupovnim zahtjevima utvrđenima u članku 17. Uredbe br. 805/2004, otklanjanje postupovne povrede podrazumijeva da su dužniku u odluci ili uz odluku pravilno priopćeni svi podaci navedeni u članku 18. stavku 1. točki (b) [te uredbe]? Posebice, je li isključeno izdavanje europskog naloga za izvršenje ako dužniku nije priopćena adresa tijela kojem treba podnijeti pravno sredstvo, ali su mu priopćeni svi drugi podaci navedeni u [tom] članku 18. stavku 1. točki (b)?”

O prethodnim pitanjima

- 29 Svojim dvama pitanjima, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti želi doznati treba li članak 17. točku (a) i članak 18. stavak 1. točku (b) Uredbe br. 805/2004 tumačiti na način da sudska odluka donesena bez obavještanja tužitelja o adresi suda kojem treba odgovoriti, pred kojim se mora pojaviti ili, ako je primjenjivo, pred kojim se može pokrenuti ispitivanje te odluke može biti potvrđena kao europski nalog za izvršenje.
- 30 Pred sudom koji je uputio zahtjev vodi se pet postupaka u vezi s potvrđivanjem rješenja o izdavanju naloga za plaćanje kao europskog naloga za izvršenje. Iako se ti predmeti nalaze u različitim fazama postupka, sve njih obilježava činjenica da podnesak kojim se pokreće sudski postupak i rješenja donesena nakon pojednostavnjenog postupka za izdavanje platnog naloga, iako su dostavljeni dužnicima, ne navode adresu suda nadležnog za vođenje tih postupaka ili ispitivanje eventualnog pravnog lijeka protiv navedenih rješenja. Ostali postupovni zahtjevi, među ostalim, navođenje naziva ustanove, ispunjeni su.
- 31 U skladu s odlukom kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, nesporno je da su dužnici o kojima je riječ u glavnom postupku ostali neaktivni tijekom pojednostavnjenih postupaka za izdavanje platnog naloga, tako da su tražbine protiv njih obuhvaćene pojmom „nesporna tražbina” u smislu članka 3. stavka 1. točke (b) Uredbe br. 805/2004 i kao takve opravdavaju izdavanje zatraženih europskih naloga za izvršenje.
- 32 Kao što to proizlazi iz članka 6. te uredbe, sudska odluka o nespornoj tražbini donesena u državi članici potvrđuje se kao europski nalog za izvršenje na prijedlog za potvrđivanje, upućen u bilo koje doba sudu podrijetla, ako su ispunjeni određeni uvjeti. U slučaju nesporne tražbine u smislu članka 3. stavka 1. točke (b) navedene uredbe, uvjet predviđen u članku 6. stavku 1. točki (c) Uredbe br. 805/2004 nalaže da sudski postupak u državi članici podrijetla zadovoljava određene minimalne norme navedene u člancima 12. do 19. te uredbe, koje se nalaze u njezinu poglavlju III.
- 33 S tim u vezi, članak 17. točka (a) Uredbe br. 805/2004 zahtijeva da se određeni elementi, uključujući naziv i adresu ustanove kojoj se treba odgovoriti ili, ako je primjenjivo, ustanove pred kojom se mora pojaviti, jasno navedu u podnesku ili uz podnesak kojim se pokreće sudski postupak, u ekvivalentnom pismenu ili u bilo kakvom pozivu na ročište.
- 34 Da bi se otklonilo eventualno nepoštovanje minimalnih standarda koji se primjenjuju na postupke u vezi s nespornim tražbinama, članak 18. stavak 1. točka (b) Uredbe br. 805/2004 zahtijeva da dužnik ima mogućnost ispitivanja sudske odluke o tražbini podnoseći zahtjev za njezino puno preispitivanje i da u sudskoj odluci ili uz sudsku odluku bude pravodobno obaviješten o postupovnim zahtjevima za takvo ispitivanje, uključujući naziv i adresu ustanove kod koje se ispitivanje pokreće.
- 35 Slijedom toga, iz teksta članka 17. točke (a) i članka 18. stavka 1. točke (b) Uredbe br. 805/2004, čije tumačenje traži sud koji je uputio zahtjev, proizlazi da je navođenje dužniku adrese odnosne ustanove obvezno.
- 36 Minimalne norme iz poglavlja III. Uredbe br. 805/2004 odražavaju volju zakonodavca Europske unije da se osigura da postupak koji dovodi do donošenja odluke o nespornoj tražbini nudi dovoljna jamstva poštovanja prava obrane u državi članici podrijetla (vidjeti po analogiji presudu od 9. ožujka 2017., *Zulfikarpašić*, C-484/15, EU:C:2017:199, t. 48. i navedenu sudsku praksu), uzimajući u obzir načelo nepostojanja provjere u tom pogledu u državi članici izvršenja.
- 37 Naime, kao što to proizlazi iz sudske prakse Suda, cilj tih minimalnih normi, među kojima je navođenje adrese odnosne ustanove, jest taj da se, sukladno uvodnoj izjavi 12. Uredbe br. 805/2004, osigura da dužnik bude obaviješten, pravodobno i na način da može organizirati svoju obranu, s jedne strane, o sudskom postupku koji je protiv njega pokrenut i o uvjetima za njegovo aktivno sudjelovanje u

postupku radi osporavanja dotične tražbine i, s druge strane, o posljedicama svojeg nesudjelovanja. U posebnom slučaju donošenja presude u odsutnosti u smislu članka 3. stavka 1. drugog podstavka točke (b) te uredbe, cilj navedenih minimalnih normi jest osiguranje postojanja dovoljnih jamstava poštovanja prava obrane (vidjeti u tom smislu presudu od 16. lipnja 2016., *Pebros Servizi*, C-511/14, EU:C:2016:448, t. 44.).

- 38 Naposljetku, valja podsjetiti da se, kao što to proizlazi iz članka 17. točke (a) i članka 18. stavka 1. točke (b) Uredbe br. 805/2004, informacije koje se tim odredbama zahtijevaju ne mogu prenijeti tuženiku samo postupovnim dokumentima ili sudskom odlukom, nego i pratećim dokumentima. S tim u vezi, estonska vlada smatra da, kada sudovi Republike Estonije dostavljaju dužnicima pozive na plaćanje, obično im prilažu prateći dopis napisan na papiru sa zaglavljem na kojem se nalaze svi kontaktni podaci odnosnog suda. Iako se tako stvarno može upoznati tuženika s adresom nadležnog suda, ostaje činjenica da je u ovom predmetu sud koji je uputio zahtjev utvrdio da relevantna adresa nije bila prosljeđena dužnicima o kojima je riječ u glavnom postupku.
- 39 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljena pitanja valja odgovoriti da članak 17. točku (a) i članak 18. stavak 1. točku (b) Uredbe br. 805/2004 treba tumačiti na način da sudska odluka donesena bez obavješćavanja dužnika o adresi suda kojem treba odgovoriti, pred kojim se mora pojaviti ili, ako je primjenjivo, pred kojim se može pokrenuti ispitivanje te odluke ne može biti potvrđena kao europski nalog za izvršenje.

Troškovi

- 40 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (sedmo vijeće) odlučuje:

Članak 17. točku (a) i članak 18. stavak 1. točku (b) Uredbe (EZ) br. 805/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o uvođenju europskog naloga za izvršenje za nesporne tražbine treba tumačiti na način da sudska odluka donesena bez obavješćavanja dužnika o adresi suda kojem treba odgovoriti, pred kojim se mora pojaviti ili, ako je primjenjivo, pred kojim se može pokrenuti ispitivanje te odluke ne može biti potvrđena kao europski nalog za izvršenje.

Potpisi